

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Klaudia Binienda

przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego
w sprawie **A. C.**

oskarżonego z art. 148 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 19 czerwca 2024 r.,
zażalenia obrońcy oskarżonego
na postanowienie Sądu Najwyższego
z dnia 16 maja 2024 r., sygn. akt II K.K. 523/23,
w przedmiocie zastosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania
na podstawie art. 538 § 2 k.p.k. w zw. z art. 258 § 1 k.p.k.

postanowił:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

A. C. został oskarżony o to, że:

1. w okresie od około godz. 23.00 dnia 20 czerwca 2019 r. do godz. około 8.00

dnia 21 czerwca 2019 r. w J. , woj. [...] działając w zamiarze bezpośrednim pozbawienia życia B. S bił ją pięścią po twarzy i dusił paskiem oraz zadał jej cios narzędziem ostrokrawędzistym w szyję, czym spowodował obrażenia w postaci licznych zasinień i wylewów krwawych obejmujących tkanki miękkie twarzy, zwłaszcza po stronie lewej, z licznymi pęknięciami i zmiężdżeniami błony śluzowej warg i lewego policzka, podbiegnięć krwawych pod oponami miękkimi obu płatów ciemieniowych mózgu, zlewnych wybroczyn krwawych w skórze szyi oraz ranę cięto — kłutą szyi z przecięciem obu żył szyjnych wewnętrznych powodującą, masywne krwawienie zewnętrzne wywołujące wstrząs krwotoczny skutkujący zgonem ww. pokrzywdzonej tj. o przestępstwo z art. 148 § 1 k.k.;

2. w dniu 21 czerwca 2019 r. w J. , woj. [...] sprawując opiekę z tytułu pozostawania w nieformalnym związku z B. S nad jej małoletnim synem J. S. urodzonym w dniu [...] 2019 r. naraził go na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia i zdrowia w ten sposób, że opuszczając wspólnie zajmowane mieszkanie i mając świadomość, że ww. nie żyje pozostawił małoletniego w miejscu jego zamieszkania bez zapewnienia mu opieki tj. o przestępstwo z art. 160 § 2 k.k.;
3. w dniu 13 kwietnia 2019 r. w K. , gm. B. , woj. [...] prowadził pojazd mechaniczny marki V. o numerze rejestracyjnym [...] w ruchu lądowym znajdując się pod wpływem środka odurzającego i mając we krwi Eutylon w stężeniu nie mniejszym niż 864,9 ng/mol, tj. o przestępstwo z art. 178a §1 k.k.;
4. w bliżej nieustalonym dniu nie później niż do dnia 14 maja 2019 r. w J. woj. [...], wbrew przepisom ustawy, podczas spotkania w miejscu zamieszkania udzielił M. środka odurzającego w postaci amfetaminy, częstując ją tym środkiem w celu zażycia tj. o przestępstwo z art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2020 roku, sygn. akt V K 106/20, Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie uznał oskarżonego A. C. za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów i na podstawie art. 148 § 1 k.k. wymierzył mu karę 15 lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł od oskarżonego na

rzecz małoletniego oskarżyciela posiłkowego J. S. kwotę 150.000 złotych, małoletniego oskarżyciela posiłkowego O. S. kwotę 50.000 złotych oraz na rzecz oskarżycielki posiłkowej A. J. kwotę 50.000 złotych tytułem częściowego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

W ramach czynu w pkt II aktu oskarżenia Sąd uznał A. C. winnym tego, że w dniu 21 czerwca 2019 r. w J. , woj. [...] naraził małoletniego J. S. urodzonego w dniu [...] 2019 r. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia i zdrowia w ten sposób, że opuszczając wspólnie zajmowane mieszkanie i mając świadomość, że nie żyje matka małoletniego pozostawił go w miejscu jego zamieszkania bez zapewnienia mu opieki tj. o przestępstwo z art. 160 § 1 k.k. i za to w oparciu o ten przepis wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Oskarżonego A. C. uznał także za winnego popełnienia czynu zarzucanego w pkt III aktu oskarżenia, tj. czynu z art. 178a § 1 k.k. i za to na mocy tego przepisu wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności. Na podstawie art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 63 § 4 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek kamy w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, zaliczając jednocześnie na poczet orzeczonego środka karnego okres zatrzymania prawa jazdy. Na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 5000 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Oskarżonego A. C. uznał winnym popełnienia zarzucanego mu w pkt IV aktu oskarżenia czynu i za to na podstawie art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 85a k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce kar jednostkowych wymierzonych oskarżonemu orzekł karę łączną 16 lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonych kar pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okresy rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie. Sąd orzekł również o kosztach postępowania.

Od powyższego wyroku apelację wniósł prokurator oraz obrońca oskarżonego A. C. .

Po rozpoznaniu ww. apelacji Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 13 lipca 2022 r., sygn. akt II Aka 173/21, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę

przekazał Sądowi Okręgowemu Warszawa - Praga w Warszawie do ponownego rozpoznania w należycie obsadzonym składzie.

Od powyższego wyroku Prokurator Regionalny w Warszawie, na podstawie art. 539a § 1 i 2 k.p.k. wniósł skargę do Sądu Najwyższego.

Wyrokiem z dnia 09 lutego 2023 r., sygn. akt II KS 21/22, Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 lipca 2022 r. i sprawę przekazał ww Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Wyrokiem z dnia 05 maja 2023 r., sygn. akt II Aka 78/23, Sąd Apelacyjny w Warszawie utrzymał w mocy zaskarżony wyrok wobec oskarżonego A. C. oraz zwolnił go od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, wydatkami obciążając Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku obrońca skazanego wniósł kasację, w której zaskarżył przedmiotowy wyrok w całości na korzyść skazanego i zarzucił mu uchybienie stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą, tj. wydanie orzeczenia Sądu II instancji przez nienależycie obsadzony Sąd, tj. naruszenie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 6 ust. 1 oraz art. 13 EKPC i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz uchybienie stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą tj. wydanie orzeczenia Sądu I instancji przez nienależycie obsadzony Sąd tj. naruszenie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 6 ust. 1 EKPC i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Obrońca zarzucił zaskarżonemu wyrokowi w kolejno sformułowanych zarzutach rażące naruszenie prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k., jak również art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k.; art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k. i art. 437 k.p.k. Poza tym obrońca zarzucił w kasacji także rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 160 § 2 k.k.

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 16 maja 2024 r., II K.K. 523/23, po rozpoznaniu m.in. kasacji obrońcy A. C. , uchylił zaskarżony wyrok i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu I instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu – Warszawa Praga w Warszawie. Postanowieniem z tego samego dnia Sąd Najwyższy w oparciu o art. 538 § 2 w zw. z art. 258 § 2 k.p.k.

zastosował wobec oskarżonego A. C. środek zapobiegawczy - tymczasowe aresztowanie na okres trzech miesięcy, to jest do dnia 14 sierpnia 2024 r.

Zażalenie na to postanowienie złożył obrońca oskarżonego. Zarzucił w nim obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na jego treść, a to:

- 1.art. 249 § 1 w zw. z art. 249 § 2 k.p.k. poprzez bezzasadne przyjęcie, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że oskarżony z dużym prawdopodobieństwem dopuścił się zarzucanych mu czynów, podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na stwierdzenie, że istnieje wysokie prawdopodobieństwo popełnienia zarzucanego oskarżonemu przestępstwa, a proces przeprowadzony w sprawie miał charakter poszlakowy;
- 2.art. 251 § 3 w zw. z art. 257 § 1 k.p.k., poprzez zaniechanie obowiązku wnikliwego rozważenia przez Sąd (i odzwierciedlonego w treści orzeczenia o dalszym stosowaniu tymczasowego aresztowania), czy koniecznym jest stosowanie tego środka zapobiegawczego dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego i odmowie uznania wolnościowych środków zapobiegawczych za wystarczające, w sytuacji w której środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania stosowany jest w sposób długotrwały, wyroki sądów w niniejszej sprawie były trzykrotnie uchylane, a przedłużający się stan niepewności prawnej ma dla Oskarżonego znaczące konsekwencje zdrowotne;
3. art. 258 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 251 § 3 k.p.k., poprzez bezzasadne przyjęcie, że oskarżony mógłby podejmować działania zmierzające do utrudnienia i zakłócenia przebiegu postępowania, podczas gdy aktualny stan sprawy, okoliczność przeprowadzenia większości dowodów w sprawie w procesie zakończonym wyrokiem uchylonym przez Sąd Najwyższy pozwala uznać, że prawidłowy przebieg postępowania nie pozostaje w żaden sposób zagrożony;
4. art. 258 § 4 k.p.k., poprzez zaniechanie dostosowania środka zapobiegawczego do rodzaju i charakteru obaw bezprawnego wpływania przez oskarżonego na prawidłowy tok postępowania karnego, z

uwzględnieniem stopnia nasilenia tego zagrożenia w odniesieniu do stadium postępowania, podczas gdy zakończenie postępowania przygotowawczego oraz dotychczasowa postawa samego oskarżonego pozwala uznać, że stosowanie innego, nieizolacyjnego środka zapobiegawczego pozwoli zapewnić prawidłowy przebieg postępowania.

W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uchylenie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania i zastosowanie środka zapobiegawczego o charakterze nie izolacyjnym w postaci dozoru policji, poręczenia majątkowego i zakazu opuszczania kraju.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesione zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ żaden z podniesionych w nim zarzutów nie jest trafny.

Stosując, wobec tego oskarżonego, środek zapobiegawczy – tymczasowe aresztowanie (art. 538 § 2 zd. pierwsze k.p.k.), wobec ustania, z chwilą wydania wyroku kasatoryjnego, wykonania orzeczonej w stosunku do niego kary (art. 538 § 1 k.p.k.), sąd kasacyjny uznał, że w świetle zgromadzonych w sprawie dowodów, istnieje duże prawdopodobieństwo popełnienia przez oskarżonego A. C. zarzucanego mu czynu tj. przestępstwa, które zagrożone jest surową karą pozbawienia wolności (art. 249 § 1 k.p.k.). Pomimo podnoszonego w zażaleniu argumentu dotyczącego poszlakowego charakteru sprawy, zwrócić należy uwagę, że przyczyną uchylenia wyroków sądów obu instancji, w których oskarżonemu przypisano odpowiedzialność za zarzucany czyn, nie były uchybienia procesowego wpływające na dokonane ustalenia faktyczne, ale bezwzględna podstawa odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Dlatego nie ma wątpliwości, że zaktualizowała się przesłanka ogólna stosowania środków zapobiegawczych, w tym tymczasowego aresztowania, gdyż zgromadzone dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo.

Oskarżonemu zarzucono popełnienie zbrodni, a w związku z tym grożąca za ten czyn kara uzasadniała, w ocenie Sądu Najwyższego, konieczność zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania przez zastosowanie tego

najsurowszego środka zapobiegawczego (art. 258 § 2 k.p.k.). Perspektywa orzeczenia surowej kary pozbawienia wolności mogłaby bowiem skłonić oskarżonego do utrudniania postępowania karnego. Tym samym nie są zasadne pozostałe zarzuty sformułowane w zażaleniu, w których skarżący kwestionował istnienie podstaw sformułowanych w art. 258 § 1 k.p.k.

Przypomnieć należy, że podstawy stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 258 § 2 k.p.k., stanowią samodzielne przesłanki stosowania tego środka zapobiegawczego, m.in. w razie zarzucenia popełnienia zbrodni (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP 18/11, OSNKW 2012, z. 1, poz. 1). Powołany przepis wprowadza szczególny rodzaj domniemania co do istnienia obawy, że oskarżony będzie – z uwagi na grożącą mu karę – bezprawnie utrudniał postępowanie, a tym samym nie ma w tym wypadku, tak jak to ma miejsce w sytuacjach określonych w art. 258 § 1 k.p.k., konieczności wykazywania, iż zachodzi uzasadniona obawa ucieczki lub ukrycia się oskarżonego. Oczywiście domniemanie to jest wzruszalne, rzecz w tym, że argumentacja zawarta w zażaleniu nie pozwala w sposób jednoznaczny wykluczyć możliwości, iż ze strony tego oskarżonego nie zostanie podjęta obstrukcja procesowa.

Orzeczona wobec oskarżonego przez sąd kara pozbawienia wolności, przy uwzględnieniu charakteru sprawy i rodzaju ciężącego na oskarżonym zarzutów, w pełni uprawniały do zastosowania wobec niego najsurowszego z przewidzianych prawem środków zapobiegawczych.

Na marginesie zauważyć należy, że niezrozumiałe jest powołanie w uzasadnieniu zażalenia zarzutu naruszenia art. 263 § 2 k.p.k. dotyczącego czasu stosowania tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym.

Podsumowując, analizując, przez pryzmat wskazanych wyżej w zaskarżonym postanowieniu okoliczności, treść zarzutów zażalenia jednoznacznie stwierdzić należy, że nie podważyły one w najmniejszym nawet stopniu toku rozumowania Sądu Najwyższego stosującego tymczasowe aresztowanie.

W tym stanie rzeczy, postanowiono jak na wstępie.

[J.J.]

[ał]

Małgorzata Gierszon Tomasz Artymiuk Marek Pietruszyński